

NARODNI DNEVNIK

Izhaja vsak dan opoldne, izvemši nedelje in praznike.

Mesečna naročnina: V Ljubljani in po pošti: Din 20.—, inozemstvo Din 30.—.

Neodvisen političen list.

UREDNIŠTVO:

SIMON GREGORČIČEVA ULICA ŠTEV. 23.

UPRAVNIŠTVO: KONGRESNI TRG ŠTEV. 3.

TELEFON ŠTEV. 2852.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.

Pisnim vprašanjem naj se priloži znamka za odgovor.

Račun pri poštnem ček. uradu štev. 13.633.

Brez Hrvatov.

Ker smo država Srbov, Hrvatov in Slovencev, je več ko naravna zahteva, da morajo v vsaki vladi biti zastopani tudi Srbi, Hrvati in Slovenci. Kakor zahtevamo za sebe to pravico, tako jo priznavamo v polni meri tudi Hrvatom in zato mirne vesti konstatiramo, da je glavna napaka sedanje vlade, ker niso zastopani v njej Hrvati.

Ko to konstatiramo, moramo pa kot objektivni opazovalci tudi konstatirati, da zadene v tem oziru glavna krivda ne Hrvatov, temveč glavnega zastopnika Hrvatov — Radića.

Ni sedaj prvič, da Hrvati niso zastopani v vladi, temveč to se je zgodilo že mnogokrat in vedno je bila glavna krivda na strani Radića. Ko se je Radić absentiral iz skupščine, ko je z glupo abstinenco zaigral hrvatsko pozicijo v državi, tedaj je bil položen prvi temelj da so mogle biti pri nas sestavljene vlade tudi brez Hrvatov. Toda seljaškega demagoga to tedaj ni motilo, ker čim večje je bilo nezadovoljstvo, tem lažje in uspešnejše se je kričalo. To je bila prva radićijada, za katero plačuje hrvatski narod še danes račun.

Ni pa ostalo pri tej edini, temveč vedno nove so prihajale in vsako leto smo imeli vsaj dve kapitalni. Tako tista teatralna zaprisega mirotvorni in čudotvorni republiki, ki danes ne velja počenega groša. In potem pritožba v Ženevo ter propaganda v turini, ki je dosegla svoj višek z odhodom v Moskvo in vstopom HRSS v moskovsko seljaško internacionalo. To pa v času, ko je bil boj za zmago ideje bratskega sporazuma na višku.

Radićijade pa so se množile in množile in pod Davidovićevo vlado so se vršile vsaj enkrat na teden, da je bila vlada vsak teden v negotovosti, če še prenese en Radićev govor, dokler na vse zadnje tudi ni padla. Čisto nova politika bi tedaj zavladata v Jugoslaviji, če bi obstala vlada bratskega sporazuma, pa to Radić ni motilo, ker on je samo fantaziral o sto mandatih in o diktatu, ki ga bo končno s pomočjo zemljoradnikov diktiral Beogradu. Pa je veselo govoril in zabavljal dalje ter povzdigoval danes v nebesa Angleže, jutri Francoze, kakor mu je padlo ravno v glavo, dočim je ubogi hrvatski kmet, pritisnjen od oduhov in žandarjev gledal lačen v tla. Dokler se ni Beograd te igre naveličal in prijel Radića s trdo roko, da je Jugoslavija lepega dne mesto energičnega borca republike zagledala pred seboj samo žalostnega junaka iz rupe.

Ali hrvatski narod namenoma ni hotel videti te žalostne vloge, ker je videl v Radiću voditelja Hrvatov in zato je vsa inteligenca vstopila v Radićev tabor, da bi mogel hrvatski narod nastopiti z vso svojo politično močjo. In to je dvignilo Radića na višek moči in slave in ko je vzdržal hrvatski narod — ne Radić — 1. 1925. volivni boj in ko je postavil v skupščino najboljšo delegacijo, tedaj je vse kazalo, da bo hrvatski narod tudi zmagal.

Ce ne bi bilo radićijade! Tako pa je prišla kapitulacija in razkol z inteligenco in Zagrebom in nato so prišle vse one Radićeve izjave, ki so ga najprej onemogočile kot ministra, nato pa še HSS. vrgle iz vlade. Od tedaj pa tudi rapidno pada Radićeva moč, kakor so dokazale že skupščinske volitve, ko je izgubil Radić Zagreb in druga mesta in kakor so še jasnejše dokazale oblastne volitve, ko je narod odgovoril na vse Radićeve politične skoke tudi z nad 50-odstotno abstinenco.

Tudi to pa še ni Radića izmodrilo in doživeli smo novo radićijado, ko se je

Zveza narodov mora nastopiti proti Madjarski.

Pariz, 25. februarja. »Soir« piše, da je hotela Madjarska s svojim postopanjem pokazati svoje preziranje do Društva narodov. Madjarska se vede prav tako, kakor se je vedla Italija za časa krfskega konflikta. Ni nobenega dvoma, da ima Madjarska za seboj podporo Italije.

Pariz, 25. februarja. Vsi včerajšnji listi se bavijo z monoštrsko afero. »Petit Parisien« piše, da Društvo narodov ne bo trpelo takih in sličnih provokacij, temveč bo interveniralo na zelo energičen način. Anketa, ki jo bo volilo Društvo narodov, bo dobila širši in resnejši značaj, kakor se je to moglo sprva misliti. Ne sme se pozabiti, da je bila Madjarska samo provizorno oproščena vojaške kontrole.

ITALIJA PRAVI KRIVEC.

Pariz, 25. februarja. Dopisnik lista »Chicago Tribune« doznava, da je Madjarska uničila monoštrsko orožje na zahtevo Italije, ki ni hotela dopustiti, da bi se izvedla kakršnakoli kontrola nad orožjem, ki je last italijanske države. Ni dvoma, da ne bo moglo Društvo naro-

dov nič storiti v tem oziru, a države Male antante se bodo zadovoljile s konstatcijo, da je bila trianonska pogodba prekršena. Nihče si ne upa imenovati pravega kriveca v tej aferi.

MADJARSKA GROZI Z IZSTOPOM IZ ZVEZE NARODOV.

Dunaj, 25. februarja. Kakor se doznava iz madjarskih diplomatskih krogov, je Madjarska sklenila, da izstopi iz Društva narodov, ako se odredi kaka komisija za preiskavo monoštrske afere.

Budimpešta, 25. februarja. Ves madjarski tisk se bavi z vprašanjem uničenja orožja v Monoštru. Tisk prinaša mnenja tujih diplomatov in prevaja članke iz inozemskih listov. Madjarski tisk izraža mnenje, da inozemstvo nima pravice, da se vznemirja in da zahteva preiskavo proti Madjarski, ker je Madjarska povsem korektno postopala. Madjarska vlada je prepričana, da se bo ofenziva Male antante končala z neuspehom in da ne bo prinesla zaželenih rezultatov, ker bodo dale velike sile Madjarski prav.

BENEŠ UPA V USPEH RAZOROŽITVENE AKCIJE.

Pariz, 25. februarja. »Petit Parisien« prinaša razgovor s češkoslovaškim ministrom zunanjih poslov dr. Benešem o vprašanju razorožitve. Dr. Beneš je dejal, da se zanesljivo nadeja, da se bodo v tem pogledu dosegli realni rezultati, ker razen makedonskega komiteja, madjarskih in nemških ultranacionalistov želi celi svet mir. Zanesljivo upa, da se bo sestala velika konferenca za razorožitev v letu 1930.

ITALIJANSKI POSLANIK NA DUNAJU BO ODPOKLICAN.

Rim, 25. februarja. »Giornale d'Italia« prinaša vest, v kateri je rečeno, da se je Mussolini glede na zadnje dogodke v avstrijskem parlamentu, zlasti pa glede na govor kancelarja Seipla odločil, da odpokliče italijanskega poslanika na Dunaju Aurittija.

NEMŠKO-FRANCOSKA TRGOVINSKA POGODBA RATIFICIRANA.

Pariz 25. februarja. Zbornica je včeraj ratificirala nemško-francosko trgovinsko pogodbo.

DANES PODA KOROŠEC NOVINARJEM SVOJ PROGRAM.

Beograd, 25. februarja. Včeraj opoldne je bil Velja Vukičević nekoliko časa na dvoru. Nato se je sestel z dr. Korošcem in ostal z njim dalje časa v raz-

zdužil s Pribičevićem. Ni to bila zveza Hrvata s Srbom, temveč dveh premaganih politikov, da se maščujeta nad zmagovalcem. Posledica te negativne zveze je zato tudi bila, da Radić zaradi Pribičevića ni mogel v vlado in da se je tako Pribičević še enkrat, čeprav nehoti, izkazal kot nasprotnik hrvatskega interesa.

Iz te zveze iz zadrege pa se rodila ona poslednja radićijada, da je Radić v imenu demokracije predlagal generalsko vlado.

Zgodovina vseh teh radićijad pa je obenem zgodovina hrvatskega naroda in vzrok vseh naših neprilik. Zato pa izhaja iz njih le en nauk, da je teh radićijad zadosti, da jih mora biti konec in je boljša vlada brez Hrvatov, ko pa vlada z radićijadami.

S tem pa je tudi povečana historična krivda Radića.

govoru. Dr. Korošec bo pozval danes novinarje in jim bo podal izjavo o svojem delu v resoru ministrstva notranjih del.

DVOR NA CETINJU POPRAVLJAJO.

Cetinje, 25. februarja. Zadnji čas se popravlja dvor na Cetinju. Trdovratno se vzdržujejo vesti, da prideta kmalu tja naš kralj in princ Peter, najmlajši sin pokojnega kralja Nikole. Po teh vesteh bi ostala kralj in princ Peter dalje časa na Cetinju.

HONORARJI PROFESORJEV BODO IZPLAČANI.

Beograd, 25. februarja. Ministrstvo prosvete je izdelalo rešitev za ministrski svet, s katero se dovoljuje kredit 8 milijonov dinarjev za izplačilo honorarjev srednješolskim profesorjem.

11 KONVENCIJ Z MADJARSKO PODPISANIH.

Beograd, 25. februarja. Včeraj sta Marinković in madjarski poslanik Förster podpisala 11 konvencij, sklenjenih med Jugoslavijo in Madjarsko. V ministrstvu zunanjih poslov so bile izmenjavne konvencije med obema državama predstavnikoma.

PORAZ VLADE NA JAPONSKEM.

Tokio, 25. februarja. »United Press« javlja, da je po končnem izidu volitev na Japonskem doživela vladna stranka poraz, tako da razpolaga v parlamentu z 228 glasovi, medtem ko jih ima opozicija 234.

PONOVNE INTERVENCIJE BODRERA.

Beograd, 25. februarja. Včeraj je posetil italijanski poslanik Bodrero direktorja političnega oddelka v ministrstvu zunanjih poslov Milana Jovanovića. Kakor se zdi, nadaljuje Bodrero z ono akcijo, ki jo je započel v zadnjih dneh.

HERRIOT PRIPRAVLJA VELIKO DELO O BEETHOVNU.

Berlin, 25. februarja. Nemški listi javljajo, da namerava Herriot poleti posetiti Avstrijo in Nemčijo, da na licu mesta zbere podatke za svoje veliko delo o Beethovnu.

DR. PELTZER PRI COOLIDGE-U.

Washington, 25. februarja. Dr. Peltzer je bil včeraj v spremstvu nemškega poslanika sprejet od Coolidgea v avdienco.

Seja vlade.

Beograd, 25. februarja. Seja ministrskega sveta je trajala od 5. do 8. To je bila prva seja nove vlade.

Razen resornih vprašanj se je pretresalo na tej seji vprašanje prehrane v krajih, kjer trpi ljudstvo lakoto. Minister ver Simović je izjavil novinarjem: Sestavljen je komitet ministrov za prehrano pasivnih krajev, v katerem so minister socijalne politike Čeda Radović, minister za zgradbe Pera Marković, minister za kmetijstvo Stanković in minister agrarne reforme Andrić.

Sklenjeno je bilo, da se oblastim odobre posojila po skrajšanem postopanju iz Državne hipotekarne banke.

Na seji je bil nato odobren kredit za zgradnjo proge Pločnik — Kuršumlja, nadalje kredit za nabavo tračnic in drugega materiala in kredit za nabavo materiala za popravilo lokomotiv v Kraljevcu.

Minister za šume in rudnike je bil pooblaščen, da se sme zadolžiti za 20 milijonov dinarjev pri Hipotekarni banki za gradnjo šumskih hiš v Južni Srbiji. Potem se je izvršila porazdelitev kredita 25,181.780 dinarjev od 14. žrebanja 1. polletja 1927. Minister za kmetijstvo je bil odobril kredit 3 milijone dinarjev za regulacijo Save. Ministru za narodno zdravje 10.000 dinarjev za nabavo cevi za studenec v Varešu.

Glede prehrane pasivnih krajev je podal minister za pravosodje tole izjavo: Dalo se je 10 milijonov dinarjev samoupravnim oblastim in je narodu tako pomagano za prehrano. Nadaljnjih 10 milijonov je bilo danih Rdečemu križu, kateremu je poverjen posel za prehrano. Na razpolago so mu bili dani tudi podatki o krajih, kjer vlada lakota in tudi, koliko hrane je v državi. Hrane, zlasti pšenice je v državi dovolj, tako da ne bo potreben uvoz in tudi izvoz ne bo zabranjen. Otvorjeni bodo tudi krediti za javna dela, da se da ljudstvu prilika zaslužka. Tako so za Črno goro, Dalmacijo in Sandžak otvorjeni krediti 8 milijonov dinarjev za gradnjo cest. Produkcija premoga se bo zvišala v državnih premogovnikih. Danes se gradi v državi 380 kilometrov železniških prog. Tu je zaposlenih 20.000 delavcev, ki imajo dnino najmanj 20 dinarjev, a 5000 delavcev je zaposlenih pri postavljanju dvotirnih tračnic na progi Beograd—Zagreb. Storili se bodo koraki, da banke in trgovci, ki zadržujejo veliko množino hrane, ne bodo mogli poljubno navijati cen, ker se bo v tem slučaju dovolil uvoz tujega žita. Ukrejene so vse odredbe, da se izdela zakon, ki bo reguliral vsa vprašanja glede hitre in nujne prehrane, tako da se lahko nadejamo, da bo pomagano vsem onim, ki trpe pomanjkanja hrane, pa naj se to zgodi tako, da se jim da možnost dela ali posojilo v živilih ali denarju ali pomoč brez obveznosti povračila. Komitet ministrov ima nalogo, da izdela o vsem tem zakonski predlog v roku dveh dni, tako da bo projekt predložen na prvi seji narodne skupščine.

Na predlog dr. Korošca je bil dovoljen kredit v znesku 1.200.000 Din za upokojene orožnike.

POLJSKO ODLIKOVANJE DR. PERIĆA

Beograd, 25. februarja. Včeraj popoldne je posetil poljski poslanik Oksenski predsednika narodne skupščine dr. Ninka Perića in mu pri tej priliki izročil odlikovanje poljske vlade »Polonia restituta« 1. stopnje z lento.

GROL V AVDIENCI.

Beograd, 25. februarja. Minister prosvete Milan Grol je bil včeraj od 4. do 5. popoldne na dvoru.

Izredna seja ljubljanskega občinskega sveta.

Sinoči se je vršila v mestni dvorani izredna seja občinskega sveta, ki jo je kmalu po 5. uri otvoril župan dr. Puc. Po ugotovitvi sklepčnosti je imenoval za overovatelja zapisnika obč. svetnika dr. Bohinjca in Likarja, nakar je podal predsedstveno poročilo.

Ga. dr. Tavčarjeva se je iskreno zahvalila za izvolitev častnim ljubljanskim meščanom ob priliki njene šesdesetletnice rojstva.

Mestna občina je tudi častila opernemu pevcu Juliju Belettu ob njegovem jubileju 25-letnega umetniškega delovanja.

Dalje je mestna občina pozdravila in pogostila rumunsko pevsko društvo »Cantarea Romaneas«, ki je v pondeljek posetilo naše mesto in priredilo umetniški koncert.

Svoj mandat v občinskem svetu je odložil obč. svetnik Anten Marinček (SLS) radi družinskih razmer. Kot njegov namestnik bi šiel priti v občinski svet Ivan Kopitar, ki pa je na svoje mesto tudi resigniral. Kot drugi namestnik je prišel na vrsto prof. dr. Puntar, ki je zasedel izpraznjeno mesto.

Nato je predlaga župan odlok velikega župana o razveljavitvi volitev v posamezne občinske odseke dne 7. t. m., ker so bile izvršene na nezakoniti način.

Radi tega je bila postavljena na dnevni red včerajšnje javne seje nova volitev in konstituiranje razveljavljenih odsekov občinskega sveta.

K temu županovemu poročilu se je oglašil kot prvi k besedi inž. Gustinčič, ki je predlagal, da se naj občinski svet proti odloku velikega župana pritoži na notranje ministristvo. Na drugi strani je pa predlagal, da se naj nova volitev odsekov izvrši. Vendar ta volitev ne sme biti nikak preudic, da se občina ne bi pritožila proti odloku velikega župana. (Ker je v svojem govoru ostro napel SLS, so navzoči obč. svetniki kluba SLS proti tem napadom in obdolžitvam ogorčeno protestirali.)

Obč. svetnik Miha Krek je v imenu kluba SLS predlagal, da se naj pritožba za notranje ministristvo vsled neupravičenosti in neustemeljenosti raje opusti in si naj občinski svet to novo blamažo, ki bi jo pritožba neizogibno povzročila, prihrani.

Člen 55 občinskega reda vendar jasno pravi: »Člane odsekov je porazdeliti na posamezne liste strank po razmerju na njih podlagi izvoljenih občinskih svetovalcev (§ 47 obč. volil. reda), če to zahteva tudi le en sam občinski svetovalec.«

Obč. svet. Tavčar je napadel SLS, češ, da je ona s pomočjo raznih instrukcij pri velikem županu izprovocirala oni odlok zato, ker je naenkrat začutila potrebo, da prikrije svojo blamažo iz predzadnje občinske seje, ko je nepremišljeno zapustila sejo dvorano tik pred volitvami v odseke. Izjavil je, da se bo njegov klub sicer udeležil nove volitve v odseke, vendar pa bo tudi glasoval za pritožbo proti odloku velikega župana.

Obč. svet. Likar je izrazil svoje mnenje, da je za delegacijo SLS zelo žalostno znamenje, da se je morala vrniti v magistratno dvorano na konju g. velikega župana. SLS je vendar prav dobro vedela, da si vsak čas lahko pribori svoje število zastopnikov v posameznih odsekih in je bil zato odlok velikega župana nepotreben. (Medklci na desnici: »Vrnili smo se na določili občinskega reda in ne na konju velikega župana.«)

Nato je obč. svetnik Jarc ugotovil, da delo dr. Lemež kot komunist v občinskem svetu dosledno ramo ob rami s SDS, čeprav je vsem znano, da je 1. 1924 napadla in demoralizirala njegovo stanovanje ona Orjuna, ki jo je sčasoma organiziral šef SDS Pribičević. Isti Pribičević je tudi prijateljsko stianil roko in se zvezal z onim Radičem, ki je bil svoj čas v Moskvi in ki je hotel po svojem povratku v domovino ustvariti veliko seljaško republiko. V Beogradu je potegnil Pribičević Radiča, tukaj pa dr. Lemež vleče SDS.

Obč. svet. dr. Lemež, je zanikal da obstoja med njim in SDS kakak pakt, kakor se je to od strani SLS hoče prikazati. Tudi SLS je že dostikrat glasovala za naše predloge, kakor tudi mi za njene, če so bili pametni in utemeljeni. Vendar pa smo mi vedno vo-

lili samostojno in vodimo dosledno enako načelno politiko napram obema meščanskima strankama v tem občinskem svetu. Sicer smo pa prišli sem zato, da delamo in ne zato, da se po nepotrebnem prerekamo.

Govorila sta nato še obč. svetnika Miklošič in dr. Bohinjec. Poslednji je predlagal, da se naj na vsak način vloži pritožba, ker bo tretja, neprizadeta oseba, to je notranji minister, najlažje in popolnoma nepristransko razsodila o upravičenosti ali neupravičenosti odloka velikega župana.

Končno se je oglašil k besedi še obč. svet. dr. Ravnihar, ki je v glavnem izvajal sledeče:

Kot pravnik ne morem iti mirno preko vseh teh argumentov, ki so bil izneseni na današnji seji. S svojim odlokom se je veliki župan ravnal po zakonu in je zaščitil s tem avtonomijo občinskega reda oziroma avtonomijo Ljubljane.

SDS je napravila dve težki napaki: 1. Zahteva in predlog manjšine, da se ji da zastopstvo v odsekih, je bila nekorektna in nezakonita. § 55 obč. reda točno določa sledeče: »Stranke, po katerih listah je izvoljenih manj kakor devetina vseh obč. svetovalcev, ne morejo zahtevati, da bi se pri porazdelitvi odsekov članov v smislu prejšnjega odstavka (ki ga je že prej citiral obč. svetnik Krek, opomba poroč.) morale vpoštevati.

2. Volilo se je proti proporciji, kakor ga določa zakon. Vsaka skupina določa svoje člane sama in je zato smela na zadnji seji SDS voliti le svoje člane, ni pa nikakor imela pravice voliti člane druge, nasprotno skupine.

Zato mislim, da je vsaka pritožba proti odloku velikega župana nesmiselna.

Nato je bil predlog za vložitev pritožbe z glasovi SDS, komunistov in socializmov sprejet.

K odobritvi zapisnika zadnje seje je vložil dr. Ravnihar protest, ker vsebuje poročilo netočnost, da sta se dr. Ravnihar in dr. Lukan tudi udeležila prvih volitev v odseke. Sicer sta bila res navzoča v dvorani, vendar sta se vsakega glasovanja in vmešavanja v volitve vzdržala.

Nato se je razvila krajša debata o volitvah v odseke, v katero so posegli obč. svetniki Jarc, Krek, dr. Lemež in župan dr. Puc. Sledile so volitve v posamezne odseke in se je volilo po ključu 4:4:1. V vsakem odseku, ki šteje, razen disciplinarne komisije (5 članov), po 9 članov, so bili izvoljeni po 4 člani iz klubov SDS in SLS ter en zastopnik delavskega kluba. Odseki so se tudi takoj po volitvah konstituirali in so bila razdeljena vsa načelniška in podnačelniška mesta med člane večine, t. j. pristaje SDS, kom. in soc.

Izvoljeni so bili:

1. V personalno - pravni odsek: Za SDS načelnik Urbančič, podnačelnik Vargazon, Ambrožič in dr. Kropivnik ter soc. Miklošič, za manjšino Pirc, dr. Jerič, Krek in dr. Ravnihar.

2. V finančni odsek: Za SDS nač. Tavčar, podnač. Šterk, dr. Bohinjec in dr. Gregorič, ter kom. dr. Lemež; za manjš. Pirc, Orehek, dr. Jerič in Jarc.

3. V stavbni odsek: Za SDS nač. inž. Bevc, podnač. Urbas, Turk in Mihelčič ter kom. inž. Gustinčič; za manjš. inž. Rueh, Pust, Jeglič in Rutar.

4. V šolski odsek: Za SDS nač. Likozar, podn. dr. Kropivnik, Ambrožič in Potočnik ter soc. Likar, za manjš. dr. Rožič, Jeglič, Lipoglavšek in Golmajer.

5. V obrtni odsek: Za SDS nač. Rebek, podn. Dachs, Mihelčič in Lombar ter soc. Miklošič; za manjš. Pust, Olup, Musar in dr. Ravnihar.

6. V socialno - politični odsek: Za SDS nač. dr. Bohinjec, podn. Likozar, Tavčar in kom. dr. Lemež ter soc. Likar; za manjš. Krek, dr. Rožič, Krivina in Rajner.

7. V policijski - zdravstveni odsek: Za SDS nač. dr. Gregorič, podn. Potočnik, Urbas in Pišek ter soc. Likar; za manjš. dr. Lukan, Rajner, Krivina in Krek.

8. V disciplinarne komisije: Za SDS dr. Bohinjec in dr. Klepec ter soc. Miklošič; za manjš. Pirc in dr. Lukan.

Kot naslednja točka dnevnega reda je sledilo poročilo stanovanjskega odseka, ki ga je podal odsekov poročevalec Likozar. Ob enem je stavil tudi sledeči predlog:

»Občinski svet skleni, da se najame posojilo 6 milijonov Din v svrhu nujne zgradbe malih stanovanj, eventualno v nakup Nuškove vojašnice ali pa v drugačno pospeševanje stanovanjske akcije.«

K predlogu so se oglašili k besedi obč. svetniki dr. Ravnihar, Likar, Krek, Olup, Rupaik, inž. Gustinčič in Jarc, nakar je bil predlog soglasno sprejet.

Obč. svetnik Orehek je stavil nujen predlog da naj se razpuste tudi upravni odbori mestne klavnice, elektrarne, plinarne, vodovoda, cestne železnice, Mestne hranilnice, kuratorij Mestnega dekluškega liceja itd. in se naj izvedejo nove volitve. Vendar je takoj nato tudi že svoj predlog umaknil.

Obč. svetnika Likar in Miklošič sta stavila predlog, naj izposluje mestna občina iz fonda za brezposelne v Beogradu vsaj 5-milijonsko brezposelnost posojilo za zgradbo delavskih stanovanj, ker plačujejo v dotični fond za borze dela itak občine. Predlog je bil soglasno sprejet.

Župan je še odgovoril na interpelacijo obč. svet. Orehka glede neke županove tajne okrožnice mestnemu uradništvu radi čuvanja uradne tajnosti nasproti občinskim svetovalcem, nakar je ob 8. uri zaključil sejo.

Politične vesti.

— Proračunska razprava bo pospešena. Po imenovanju vlade je zavladalo v Beogradu skoraj popolno zatišje. Samo še tepeni generali seljačke demokracije nekaj groze in rentadžio, toda stara resnica je, da so tepeni generali slabe volje in zato je njih godranje brez vsakega učinka. Posebno pa je vsled tega, ko vsa javnost ve, da šefi seljačke demokracije danes sami spoznavajo, kako temeljito so ga polomili s svojim predlogom gen. vlade. Popolnoma brezuspešen pa je njihov trud, da bi s kričanjem o demokraciji to svojo polomijo prikrili in zato je njih kričanje tem bolj brez efekta. — Vlada se pripravlja na delo in v sredo se sestane skupščina. Prvo njeno delo bo, da izvoli prvega podpredsednika skupščine, ker je postal Pera Marković minister. Med kandidati za podpredsednika skupščine se omenjajo demokratski poslanci Ziga Rafajlovič, Radislav Agatonović in dr. Ribar. — Ker bi morala trajati po poslovniku proračunska debata 60 dni, vsled nepotrebne vladne krize pa nima več skupščina toliko časa na razpolago, namerava vlada spremeniti poslovnik, da bo proračun pravočasno in v redu sprejet. Sprejem proračuna je pač prva državna potreba in če hoče opozicija z obstrukcionističnimi nujnimi predlogi pravočasen sprejem proračuna preprečiti, potem je pač vladna večina upravičena, da spremeni tudi poslovnik. — Seje skupščine se bodo za časa proračunske razprave vršile tudi trikrat na dan in ker ima vlada trdno večino, bo proračun tudi sigurno sprejet.

— Govorenje, samo govorenje. Teško bo že kmalu reči, kdo od obeh šefov seljačke demokracije bo odnesel prvenstvo v govorenju, tako nevarno se je nalezel Radičeve navade gospod Svetozar Pribičević. Vsak dan diktira beograjskim novinarjem kar cele članke o svoji demokraciji in ker je notorično, da beograjski novinarji niso ravno preveč navdušeni za pisanje člankov, morajo naši bratje iz prestolice dan na dan čitati Pribičevićevo modrovanja, kakor so se včasih zagrebčani morali zabavati z Radičevimi fantazijami. Razlika je le v tem, da je bil Radič duhovit in zabaven s svojimi skoki, dočim pa se Svetozar samo krega z resnico. Zlasti tedaj, kadar se ponaša s svojim čustvovanjem s prečani. Smola za g. Pribičevića pa je, da se je na to čustvovanje tako pozno spomnil, dočim velik del Hrvatov še danes čuti batine, ki jih je prejel v imenu Pribičevićevega edinstva. Tudi parcelirana Hrvatska, razdeljena Slovenija in razsekana Vojvodina ne govore o prečanskem čustvovanju g. Pribičevića, ki se še danes ponaša s svojim centralističnim unitarizmom in se zgraža nad zhegemonistiko le zato, ker ga več ne trpe v svoji družbi. Zabavno je tudi poslušati seljačko - demokratske gromovnike, ka-

dar govore o nasilju, korupciji in agrarni reformi. Kako bi neki bilo na hrvatskem selu, če ne bi Radičevi agitatorji onemogočali drugim strankam vsako agitacijo. In g. Pribičević: na čegavo povelje pa je bilo v Sloveniji v par mesecih iz političnih vzrokov premeščenih nad 70 učiteljev in učiteljic. In korupcija? Kdo pa je še danes zainteresiran na tem, da bi gotovi akti za večno zaspali. Oh ta preganjana esdeasarska nedolžnost! Mislino pa tudi, da bi se Thurn - Taxis še danes smejal, če bi slišal, kdo naj reši v Jugoslaviji agrarno reformo. — Vse to govorenje šefov seljačke demokracije bi bilo zato vsled svoje očividne neresničnosti le zabavno, če ne bi bilo obenem dokaz, kako na nizki stopnji so naše politične razmere, da si upajo politični voditelji tako predrzno zatajevati vso svojo preteklost in se predstavljati kot borci idej, ki so jih, ko so bili na vladi brezobzirno preganjali.

— Rezultat vladne krize za demokrate. Izjava ministra Angelinovića. O rezultatu zadnjih sporov v demokratski stranki je izjavil bivši minister Angelinović, da je bil rezultat ta: 1. Demokratska zajednica je razbita. 2. Radikalni klub se je v celoti združil okoli g. Vukičevića. 3. SLS in muslimanski klub sta se čvrsto priključila radikalom. 4. V demokratskem klubu sta se v odločilnih trenutkih vedno pojavile dve skupini. 5. Vlada je bila sestavljena brez Hrvatov. Deficit g. Davidovića je torej precejšen in mislimo, da ne bo imel sedaj posebnega veselja za novo povzročitev vladne krize. — Glede točke 5. pa je dejal Angelinović, da sam ni hotel biti več v vladi, pač pa je pričakoval in zahteval, da pride v vlado dr. Ribar. Davidović pa je to preprečil in on je kriv, če ni v vladi nobenega Hrvata. Novo vlado pa bo podpiral Angelinović, čeprav ni v njej nobenega Hrvata, ker je dem.-rad. koalicija edina mogočnost, dokler je gros Hrvatov vsled Radičeve politike izključen iz vlade.

— Monostrska afera postaja vedno večji škandal. Včeraj smo poročali, da je predsednik Sveta Zveze narodov Čeng Lo zahteval od madjarske vlade, da odloži prodajo zaplenjenega orožja v Monostru, ker zadevo Svet Zveze narodov še preiskuje. Na to pismo je odgovoril grof Bethlen, ki pravi, da prodaje ni več mogoče odložiti. Pač pa bo madjarska vlada zaprosila kupce, da pušče orožje tako dolgo na licu mesta, dokler Svet Zveze narodov ne dovrši preiskave. Na ta cinčinih in nezasišanih izziv Zveze narodov odgovarja pariški »Journal«: Ni si mogče misliti bolj flagrantnega priznanja krivde, kakor je odstranitev dokaznega materiala. Ali se madjarska vlada v paničnem strahu ne boji nobenega kompromitiranja ali pa misli, da je tako varna pred kaznjajo, da si sme dovoljevati tudi največje izživljanje človeške pameti. Tako se glasi alternativa. Odgovor je odvisen od Zveze narodov in od Male antante. Če ne pride do nobene stroge akcije, potem bo svet razumel stvar tako, da je že dokazan bankerot prvega investicijskega postopanja in da je Svet Zveze narodov izrekel željo, da se s to stvarjo ne bavi in da niso države Male antante pokazate v tej stvari nobene vneme. — Konstatacija francoskega dnevnika je pravilna. Kaj odvrnejo na njo države Male antante?

— Madjarsko - italijanska gospodarska pogajanja pretrgana. Pred kratkim so se pričela med Madjarsko in Italijo pogajanja za sklenitev trgovinske pogodbe. Po večtedenskem bivanju v Rimu se je vrnila madjarska delegacija v Budapešto, da baje poroča o rezultatu pogajanj. Sedaj pa je prišel iz Rima v Budapešto telegram, da se madjarski delegaciji ni treba vrniti v Rim, ker bo italijanska delegacija imela posla z drugo stvarjo. To naknadno pretrganje pogajanj, za katero se je šele pridržanim zvedelo, je vzbudilo seveda v Budapešti največjo pozornost. Vladni krogi se trudijo javnost prepričati, da je to pretrganje pogajanj le začasno.

— Ponoven vpad Vahabov v Irak. 60 milj severozapadno od Basre so izvedli Vahabiti nov vpad v Irak, ki je angleško mandatsko ozemlje. Prišlo je do ostrega boja, v katerem je bilo udeleženih na vsaki strani okoli 2000 vojakov. V boju je padlo na vsaki strani okoli 200 mrtvih. Na povratku so bombardirali Vahabite angleški letalci ter jim povzročili precejšnje izgube.

Ivan Hribar:

MOJI SPOMINI.

Od 1853. do 1910. leta.

20./II. 1912.

11. Ljubljanski vodovod.

Mestna občina ljubljanska najela je svoje dni poldrug milijon goldinarjev loterijskega posojila. Ko smo dobili Slovenci večino v občinskem svetu, osvetlil sem v »Slovenskem Narodu« s strankarskega stališča najetje tega posojila, s katerim se je bivša nemškutarska večina občinskega sveta pa vsej pravici ponažala. Matematični proračun za članke, ki so vzbujali vsesplošno zanimanje, podal mi je profesor Andrej Seneković. Danes seveda priznam, da so bili očitki v teh člankih neopravičeni, kajti posojilo je bilo najeto v korist mestu in pod tako ugodnimi pogoji, kakor se kasneje mestu ljubljanskemu ni posrečilo najeti nobenega drugega posojila več. To posojilo je bilo pa tudi edina večja zadeva, katero je izplejal sterilni občinski svet, dokler je imela večino v njem ljubljanska nemškutarija; a še za to posojilo imela se je protislovenska stranka v občinskem svetu zahvaliti le dr. Josipu Suppanu, ki je duševno daleč nadkriljeval svoje tovariše.

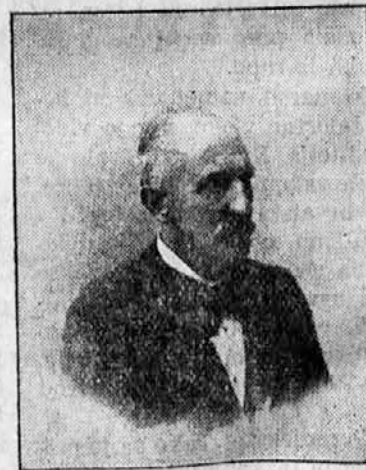
Kako porabiti veliko vsoto denarja, ki ga je mestna občina z loterijskim posojilom dobila, nemškutarski občinski svet ni vedel. Pač je sezidati dal jako potrebno ljubljansko klavnico; a vanjo je investoval samo odlomek posojilne svote. Zdelo se mu je tudi, da

41

bi potreba bilo v Ljubljani vodovoda; pa okoli tega vprašanja je hodil kakor mačka okoli vrele kaše. — Ko sem postal občinski svetnik, vzel sem zatorej med drugimi stvarmi tudi rešitev tega vprašanja v svoj delovni program. Zato sem kmalu potem, ko je bil sprejet predlog za ustanovitev mestne hranilnice, predlagal v občinskem svetu, naj se izbere poseben odbor, kateremu naj se naroči proučiti in h kraju dovesti vprašanje mestnega vodovoda. Kdo so bili člani tega odbora, sedaj ne vem več dobro; pač pa se spominjam, da so bili v njem: dr. Karel Bleiweis, dr. Josip Derč, Franjo Klein in menda tudi Alfred Ledenik. Istotako je imel v njem sedež in glas mestni fizik dr. Kowatsch.

V prvi seji vodovodnega odseka izbran sem bil za načelnika. Ker sem zadevo smatral za jako resno, nisem članom odbora dal veliko duška, temveč sem prav pogosto skliceval seje. Meni se je že takrat zdelo, da glede na formacijo ljubljanske okolice ne bo kazalo drugega, ko poseči po podtalni vodi, ter sem se, ko sem glede vodovoda stavil svoj predlog, tudi v tem smislu izrazil. Izključeval seveda nisem preiskavanja glede vrelcev, ki bi se utegnili v bližnji ali dalnji okolici ljubljanski najti za napeljavo v Ljubljano. Glede na to se mi je torej zdelo, da pojde stvar čisto gladko. Kako sem bil pa iznenaden, ko sem takoj v drugi seji vodovodnega odseka našel protivje proti vodovodu ravno ondi, kjer sem tega najmanje pričakoval. Dr. Karel Bleiweis, zdravnik, posegel je namreč, ko se je stvar načelno razpravljal, v debato ter se je z vso odločnostjo izrekel

proti napeljavi vode od zunaj v Ljubljano in proti vodovodu sploh. Naglašal je, da v Ljubljani ni drugega

Dr. Karel Bleiweis.

potreba, ko izkopati nekoliko vodnjakov — in navel je petero trgov, na katerih naj bi se taki vodnjaki napravili, — češ, da že imamo jako dobro podtalno vodo in da bi vsaka druga rešitev vodovodnega vprašanja bila predraga. Dr. Bleiweisu se je na moje veliko začudenje pridružil tudi mestni fizik dr. Kowatsch. Na moji strani je stal izmed zdravnikov edino mladi dr. Josip Derč.

(Dalje prihodnjič.)

Dnevne vesti.

— Z oficirskim križcem reda »Polonia restituta« je bil odlikovan od predsednika poljske republike prof. dr. Rudolf Molé. — Cestilamol!

— Poštna hranilnica bo odslej dajala lombardna posojila na podlagi najmanj 50 komadov obveznic 2½% ralne štete, 7% državnega investicijskega posojila in 4% obveznic za likvidacijo agrarnih odnošajev v Bosni in Hercegovini, vsem osebam in ustanovam brez razlike. Na eno obveznico 2½% ralne štete v nominalni vrednosti 1000 Din da poštna hranilnica 300 Din, na 1 obveznico 7% investicijskega posojila v nominalni vrednosti 100 Din da 70 Din, a na 4% obveznic za likvidacijo agrarnih odnošajev 30 Din lombardnega posojila. — Obrestna mera znaša letno 7%. Poleg obrestli, ki se plačujejo za 3 mesece v naprej, se računa še za vsako tromesečje provizija ¼%. Posojilo je kratkoročno, dovoljuje se le za 3 mesece, lahko pa se vsake 3 mesece podaljša.

— Pomanjkanje drobiža. Z ozirom na notico, ki je izšla v našem listu št. 43 z dne 22. februarja 1928 objavljamo na uradno prošnjo delegacije ministrstva financ v Ljubljani, da ima blagajna delegacije pač kovanega drobiža po 25 par v hrambi, da pa ga ne sme dati v promet vsled izrecne prepovedi generalnega inspektorata finančnega ministrstva z dne 5. julija 1926 (br. 9716). Kovanega drobiža po 10 par pa ima delegacijska blagajna in vsi davčni uradi na zahtevo strank vedno na razpolago. Dostavljamo pa, da pričakujemo, da bo ukrenil potrebno generalni inspektorat, ki je pomanjkanje drobiža zakrivil.

— »Uradni list« št. 18 z dne 23. t. m. objavlja uredbno gledi proračuna oblastne skupščine mariborske oblasti za leto 1928. Proračun izkazuje 39.317.140,50 Din rednih ter 3.000.000 izrednih dohodkov, skupaj 42 milijonov 317.140,50, istotoliko znašajo tudi izdatki.

— Nov načrt o pokojninah državnih uradnikov. V finančnem ministrstvu je izdelan nov načrt o penzijah državnih uradnikov in nameščencev. Z načrtom se bo bavila na eni prihodnjih sej zveza državnih uradnikov.

— Razpis idejnih načrtov. Krajni šolski odbor v Hrastniku namerava zgraditi novo šolsko poslopje z 12 razredi. Zato vabi arhitekta v Sloveniji, naj vpošljejo do dne 20. marca 1928 idejne načrte v merilu 1:200. Določeni sta dve nagradi: prva znaša 10.000 dinarjev, druga pa 5.000 Din. Natančnejši pogoji se dobijo osebno pri upravitelstvu deške osnovne šole v Hrastniku.

— Velika ekskurzija poljskih gimnazijcev v naše kraje. Dne 1. aprila prispe v našo državo skupina nad 90 poljskih srednješolcev in srednješolk. Iz Subotice potujejo v Beograd, od tam preko broda in Sarajeva v Dubrovnik, iz Dubrovnika po morju na Sušak, iz Sušaka pa se vrnejo preko Ljubljane in Maribora v Varšavo.

— Dom Poljakov na Jadranu. V Split je prispela posebna delegacija poljskih hotelirjev. Poljski hotelirji nameravajo namreč zgraditi ob Jadranu Poljski dom, v katerem bo prostora za 300 oseb. Dom se zgradi ali v Splitu ali pa v Dubrovniku.

— Vpoklic rekrutov leta 1928. Rekruti, rojeni leta 1907 in starejši, ki pripadajo ljubljanskemu vojnemu okrogu in ki so bili pri naboru spoznani za sposobne, bodo letošnji vpoklicani na odsluženje kadrovske službe kakor sledi: Vsi rekruti razven rekrutov za pešadijo, pešadijski puk Kraljeve garde in Velečepedjski (kolesarski) bataljon se morajo javiti 18. ali 19. marca t. l. v komandi ljubljanskega vojnega okroga. Rekruti, rekrutovani za pešadijo, pešadijski puk Kraljeve garde in za Velečepedjski bataljon se morajo pa javiti na dan 26. in 27. marca t. l. istotam. Rekruti mornarji in vazduhoplovci bodo vpoklicani v dveh partijah, prva partija dne 18. marca, druga dne 30. septembra t. l. Druga partija neborcev se sedaj ne bo vpoklicala. Vsi ti rekruti bodo dobili pozive, na katerih bo točno naznačeno, katerega dne in ob kateri uri se imajo zglasiti v komandi ljubljanskega vojnega okroga. Vsi rekruti morajo počakati poziv v svoji domovinski občini, če se pa začasno odstranijo iz svoje občine, so dolžni, da svoj natančen naslov prijavijo županstvu, da jim le-to zamore pravočasno dostaviti poziv. Rekruti se opozarjajo, da se priglase pravočasno in trezni, ker bodo drugače od vojaške oblasti strogo kaznovani, opozarjajo se tudi, da bodo toplo oblečeni in obuti. — Komendant pukovnik.

— Dobavitelji obvezilnega materiala se opozarjajo na razglas o licitaciji za dobavo 600 kartonov obvez za porode, ki ga je objavil Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani v štev. 15 »Uradnega lista« z dne 17. februarja 1928.

— Iz finančne službe. V višjo skupino so napredovali finančni konceptni uradniki: dr.

Karel Novotny, dr. Bogumil Pavlič, Ivan Volčič, Ignacij Sirca, dr. Anton Matelič, Konrad Škof, Luka Poločnik in Jernej Božič.

— Kupčija s častnimi doktorskimi v Nemčiji ali tant de bruit pour rien! Iz Berlina poročajo: Časni doktorat je postal družabna dekoracija, ki nima s svojim pravnim smislom, po katerem naj bi bil odlika za zasluzne znanstvenike, ničesar več skupnega. S častnimi doktorskimi se namreč dandanes kupčuje, kot svoječasno z naslovom komercialnega svetnika. Dokaz temu sledi pismo, ki ga je prejel ugleden trgovec v provinci ter ga dal na razpolago listu »Vossische Zeitung«: »Herman Bauer, major v p., Berlin - Wilmerdorf, dne 17. februarja 1928.

— Velečenjeni gospodi! Dovolite mi, da Vam zaupno povem, da Vam spriču svojih posebnih zvez lahko preskrbim častni doktorat ugledne evropske univerze. Če se za to interesirate, sem Vam v Berlinu usmeno na razpolago: »Prager Presse« pripominja k temu: Navada, ki se hoče s tem razpasiti, je popolnoma proliakademična. Ta običaj se je ugnedel za časa svetovne vojne, ko so se podeljevali v vojnem navdušenju zaslužnim vojskovodjem, često z najbolj bizarnimi utemeljitvami, za vojaške zasluge častni doktorati vseh širih fakultet. Skrajni čas je, da se razvada podeljevanja častnega doktorata za druge kot za učenjaške ali pa splošno duševne zasluge odpravi. — Mi pa pravimo: Tant de bruit pour rien!

— Upokojeni berači. Mesto Croydon (Anglija) je priznalo osmim slepim beračem po 14.000 Din pokojnine na leto.

— Proces, ki tekem 54 let ni napredoval dalje kot prvi dan. Dne 11. februarja 1874 sta vložila brata Jovan in Marko Jevtić iz Bukorja pri Sabcu zoper Ilijo Tovarovića pri sodišču v Sabcu tožbo radi motenja posesti. Sodišču se tožba menda ni zdela posebno važna, zakaj odlagalo je zadevo toliko časa, da so minula medtem okupacija in aneksija Bosne po Avstro-Ogrski, balkanske vojne in svetovna vojna, ne da bi bil napredoval proces le za korak. Meseca decembra lanskega leta so se pojavili akti nakrat pri apelacijskem sodišču. Apelacijsko sodišče pa je bilo mnenja, da za presojo stvari ni kompetentno ter je odstopilo akte kasacijskemu sodišču. Kasacijsko sodišče pa se prav tako ni smatralo za presojo stvari kompetentnim, zato je vrnilo akte apelacijskemu sodišču. Sedaj, po temeljitih proučevanju aktov je izjavilo apelacijsko sodišče, da je v tej zadevi kompetenten edinole sodnik v Sabcu, zato so romali akti zoper v Sabac. Tako se nahaja torej proces Jovan in Marko Jevtić contra Ilija Tovarović v istem stadiju kot dne 11. februarja 1874. Da so medtem vsi udeleženci procesa že davno odšli v »krstvo deželo«, kjer ni motenja posesti, ni nič čudnega.

— Sarajevska tovarna usnja pogorela. V sarajevski tovarni za usnje Albahari je izbruhnil že dni požar, ki je zavzel v kratkem času velike dmenzije. Ognjegasci so bili napram ognju brez moči. Skoraj vsa tovarna je pogorela do tal. Škoda znaša nad 1 milijon dinarjev.

— Letalska nesreča pri Visokem v Bosni. Predvčerajšnjem se je pripetila pri Visokem v Bosni letalska nesreča. Neko letalo tipa Brigg XIX. je presenečeno na potu megla in nevihta, vsled česar je izgubilo orientacijo. Krožilo je nekoliko časa nad Visokim. Pilot in mehanik nista vedla, kje se nahajata. Da bi opozorila nase prebivalstvo, sta streljala z revolverji. Končno sta se jela spuščati kake tri kilometre od Visokega proti zemlji. Nenadoma pa je aparat odpovedal in letalo je treščilo s tako silo na tla, da se je zlomilo eno od kril, propeler se je pa zaril globoko v zemljo. Pri tem je bil pilot ubit, mehanik pa težko poškodovan.

— Uho mu je odrezal. Brata Dragoje in Pero Plavšić iz Starega Mejdana sta bila te dni na prošenju (»žeganju«) v Podvici, kjer sta pogledala precej globoko v kozarec. Na povratku proti domu se jima je pridružil njiju bratranec Jovo Plavšić. Nakrat je Pero opazil, da je pozabil v gostilni svojo dozo za tobak. Prosil je brata in bratranca, da naj ga počakata, češ da gre v gostilno po dozo. Jovo in Dragoje sta nekoliko časa res čakala. Končno pa se je Dragoje naveličal. Dejal je, da ne bo več čakal, temveč da gre domov. Ker mu je bratranec Jovo nato očital, da ni lepo, da noče počakati svojega brata, se je Dragoje tako razjezil, da mu je primazal zaušnico. To je Jova tako razjezilo, da je potegnil nož ter pričel obdelovati svojega bratranca z njim po glavi, končno ga je urezal za ušesom tako močno, da mu je obviselo uho samo še na koščku kože. Dragoje so prepeljali v bolnico, Jova so pa aretirali in odvedli v zapor.

— Zakonska drama. Mlada vaška lepota Ljubica Mašić v Kotlinah pri Mostarju se je poročila pred dvema letoma z lepim in

postavnim kmetom Vladom Dragovičem. Spočetka je bil zakon prav srečen. V zadnjem času je pričel pa Vlado popivati. Dan za dnem se je vračal pozno v noči pijan domov. Seveda je zancemarjal pri takem življenju tako svojo mlado ženo kot posestvo. Če mu je Ljubica njegovo postopanje očitala, jo je pretepel. Te dni je prišel zopet domov pijan ko čep. Nastal je zopet prepir. Njegova žena se je baš česala. V jezi je pograbila Vlado škarije ter odrezala svoji ženi po doliži borbi bujne lase. Žena je vso noč plakala, zjutraj pa je vzela vrv ter se obesila.

— Vojak pobegnil s straže v popolni opremi. Redov 47. p. p. Mašo Martinovič v Osijeku je pobegnil te dni s straže v popolni opremi.

— Nesreča na morju. Kot poročajo iz Oslo, je zavezil norveški parnik »Norge« te dni sredi noči pri Haugesundu na pečino. Pri tem je bilo pet mož posadke ubitih.

— Pri utrujenosti, razdražljivosti, tesnobi v srcu, pomanjkanju spanja, težavah srca, pritiskanju na prsi, poživilja prirodna grenčica »Franz-Josef oblok krvi« v spodnjem delu telesa prav uspešno in s tem miri valovanje krvi. Profesorji za boleznih prebavil izjavljajo, da se voda »Franz-Josef« pri pojavih izvirajočih iz samozastrupljenja želodčnega črevesa obnaša kot izborni čistilo.

Ljubljana.

1.— Pasji kontumac. V torek, dne 21. februarja 1928 je neki pes (popis: majhen, kratkodlak, svetlo-rjave barve, okoli 5 let star, lastnik neznan) popadel na Starem trgu v Ljubljani ljudi in pse. Pes je bil pobit in raztelesba je dognala pasjo steklino. Da se steklina ne razširi, odreja mestni magistrat na podlagi §§ 41 in 42 zakona z dne 6. avgusta 1909 drž. zak. št. 177 za okoliš mesine občine pasji kontumac. 1. V področju mesta Ljubljane morajo biti vsi psi neprenehoma na vergi oziroma morajo biti zavarovani z zanesljivimi nagobčniki, ki zabranjujejo grizenje. 2. Vsi psi morajo biti popisani v pasjem katastru mesnega magistrata in morajo biti zaznamovani s pasjimi znamenji. 3. Prepovedano je jemati pse s seboj v javne prostore kakor tržišča, gostilne, kavarne itd. 4. Psa izpeljati iz kontumačnega okoliša se sme le z dovoljenjem mesnega magistrata. 5. Vsakdo mora svojega psa, ki je prišel v dotiko s steklim ali kakim stekline sumljivim psom, ali če opazi na njem znake stekline, oddati takoj mestnemu konjaču ali ga pa tako zavarovati, da ni nevarnosti za okolico. Tudi mora slučaj takoj naznani mestnemu magistratu. 6. Pse, ki bodo zaloteni proti navedenim odredbam, se bo uničilo, lastnike pa kaznovalo. Za prestopke proti odredbi pod točko 3. se smatra soodgovorne tudi lastnike navedenih prostorov. — Mestni magistrat ljubljanski.

1.— Tehniki! Udeležite se polnoštevilo zborovanja ADJT danes popoldne ob 17. uri v obrambo naših vitalnih interesov.

1.— Zahvala. Pevski odsek »Grafika« se tem potom iskreno zahvaljuje slavnim uredništvom ljubljanskih dnevnikov za priobčenje brezplačnih reklamnih notic IV. zabavnega večera. Enako se zahvaljuje tiskarni g. M. Hrovatina za lično izdelane reklamne lepke in vabila in končno hvala vsem, ki so s svojim obiskom pripomogli do lepo uspelega večera.

1.— Slavnostna otvoritev razstave češkoslovaškega stavbarstva. V Jakopičevem paviljonu se vrši danes v soboto ob 11. uri ob uradni udeležbi zastopnikov oblasti in korporacij. Razstavna zbirka obsega okoli 300 fotografij modernih stavb vseh panog (javne stavbe, galerije, razstavni paviljoni, banke, bolnice, trgovske, stanovanjske in družinske hiše, interierji, spomeniki, regulacije mest in kolonij itd.), ki so že zgrajene ali pa v delu. Razstava ni retrospektivna, ampak združuje dela vseh modernih smeri samih živečih arhitektov razen Jana Kottěre, čegar delo je bilo sprejeto v zbirko z ozirom na vodilno vlogo mojstra češke moderne arhitekture.

1.— Zanimljivo i znanstveno predavanje iz t. zv. okultizma. U nedelju u osam sati na večer održali će se u dvorani magistrata predavanje iz okultizma (telepatija, televizija, spiritizam, telekinezija, levitacija itd.). Što je kod savremenog okultizma vera, a što znanost? Kritika okultizma. — Predaje g. B. Herzl, privatni psiholog, saradnik lutarnjeg lista u Zagrebu (trodnev iz Osijeka). Ulaznica za dijake 4 Din, a za ostale 10.

1.— Fotoamaterjem Aero-kluba »Naša Kri-la«, Ljubljana. Naznanjamo vsem fotoamaterjem našega kluba, ki žele sodelovati v fotoamaterskem odseku, da se vrši tozadevni sestanek v ponedeljek 27. febr. 1928 ob 20. uri v društveni sobi. Namen odseka je predvsem izdelovanje razglednic, povčev, diapozitivov za propagandne svrhe in izdelovanje slik, razmnoževanje načrtov za tehnični odsek in zbiranje in urejevanje vseh

za letalstvo važnih slik, ki se potem uporabijo za eventualne razstave.

Maribor.

m— V sredo, dne 29. februarja nastopi v Mariboru s samostojnim koncertom slovita budimpeštanska violinišinja Edita Lorand, ki je žela v vseh evropskih glasbenih centrih, kjer je doslej nastopala, velikanške uspehe. Karakteristično za njeno priljubljenost je to, da je pri isti tvrdki odigrala nič manj kot 1000 skladb za gramofonske plošče. Njena tehnika, s katero obvlada svoj instrument, je občudovanja vredna.

Prosveta.

REPERTOAR NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI.

Drama.

Začetek ob 20. uri zvečer.

25. februarja, sobota: Sestrična iz Varšave, premiera. Premierski abonma.

26. februarja, nedelja: ob 20. uri zvečer Sestrična iz Varšave. Ljudska predstava pri znižanih cenah. — Izven.

27. februarja, ponedeljek: Idealni soprog. — Red B.

28. februarja, torek: zaprto.

Opera.

Začetek ob pol 20. uri zvečer.

25. februarja, sobota: Marta. — Red B.

26. februarja, nedelja: ob 15. uri pop. Prodana nevesta. Ljudska predstava pri znižanih cenah. — Izven.

ob pol 20. uri zvečer Poljska kri, opereta. Ljudska predstava pri znižanih cenah. — Izven.

27. februarja, ponedeljek: zaprto.

28. februarja, torek: Zmagovalka oceana, opereta. — Red D.

Mladim pianistom in pianistkam naj slariši kupijo Vasilij Mirkovič 10 povesti za našo klavirsko mladino na podlagi narodnih pesmic, ki jih je izdalo pevsko društvo Ljubljanski Zvon v Ljubljani. Cena partituri 20 Din brez poštne.

Zorko Prelovec: Slava delu! Delavska himna za moški zbor. Založba pevskega društva Ljubljanski Zvon. Cena partituri 1 dinar.

PROFESOR IZVRŠIL MED POUKOM SAMOMOR.

Predvčerajšnjim je umrl v nekem budimpeštanskem sanatoriju 44 letni meščanskošolski profesor Leo Bruck za posledicami zastrupljenja z veronalom. Profesor Bruck je izvršil samomor pod posebno tragičnimi okoliščinami. Tako pri svojih kolegih kot pri svojih učencih izredno priljubljeni profesor je služboval že dolga leta na židovski meščanski šoli. V svojem prostem času se je bavil s posebno ljubeznijo s filozofijo, predvsem z zgodovino grške filozofije.

Profesor Bruck si je nakopal v svetovni vojni, ko se je boril na raznih frontah kot oficir težke bolezni, ki se je izkazala pozneje kot neozdravljiva. V zadnjem času je trpel silne bolečine. Svetlovali so mu, da naj se podvrže operaciji. Profesor je dobro vedel, da je operacija smrtonovarna. Zato je dolgo časa okleval. V ponedeljek pa bi bil moral kljub vsemu oditi v sanatorij ter operacijo riskirati. Toda ni šel v sanatorij, temveč, kot običajno, v šolo. Napram svojim začudenim kolegom se je izrazil, da hoče prebiti še ta dan v krogu svojih učencev, ker ne ve, če mu bo usojeno še kdaj poučevati. Ob 10. je vstopil v razred, katerega razrednik je bil. Dejal je, da bo predaval o Sokratu.

Opisal je življenje velikega grškega filozofa, podal njegovo doktrino o nesmrtnosti duše ter povedal končno, kako so ga obtožili njegovi sodobniki brezbožnosti in kako je bil nato obsojen na smrt. Posebno obširno je opisal zadnje ure Sokrata, kako je prijel filozof kupo strupa ter jo izpil. Kol da bi hotel pokazati gesto filozofa nazorno, je dvignil profesor kupico vode, ki je stala pred njim na mizi ter jo izpil. V kupico je nafresel med predavanjem neopaženo močno dozo veronala. Nato je govoril še nekoliko časa. Učenci so opazili, da je postajalo njegovo govorjenje vedno bolj zmedeno. Nenadoma pa je profesor sredi predavanja umolknil, se onesvestil in zgrudil na tla. Prestaženi so hiteli učenci iz razreda ter obvestili ostale profesorje, ki so poklicali nemudoma zdravnika. Zdravnik ga ni mogel obuditi k zavesti, zato so ga prepeljali v sanatorij, kjer je izdihnil, ne da bi se bil preje zavedel.

V stanovanju profesorja Brucka so našli več poslovnih pisem, v katerih naznanja, da bo izvršil samomor ter izraža obenem željo, da bi umrl tako vedrega duha in brezskrbno kot Sokrat. Smrt odličnega pedagoga je izzvala splošno sočustvovanje. Židovska cerkvena občina mu bo zgradila častno grobnico ter priredila žalno manifestacijo.

KMETSKI HRANILNI IN POSOJILNI DOM

Račun poštne hranilnice št. 14.257.

reg. zadr. z neom. zav.

Brzjavke: »KMETSKI DOM«. Telef. št. 2847.

V LJUBLJANI -- Tavčarjeva (Sodna) ulica štev. 1, pritličje.

DA JE:

posojila na knjižbo, proti poročstvu ter zastavi premičnih in vrednostnih papirjev ter dovoljuje kredite v sekočnem računu pod najugodnejšimi pogoji.

OBREŠTUJE VLOGE

na knjižice čistih 6% brez odpovedi.

Večje stalne vloge in vloge v tek. računu po dogovoru.

PRESKRBUJE:

Kavcije, inkase, srečke in vrednostne papirje ter čeka in nakaznice (nakazila) na druga mesta.

URADNE URE:

Vsak delavnik od 8. do 12.1/2, in od 3. do 4.1/2.

Pooblaščen prodajalec srečk državne razredne loterije.

Dr. Josip Regali:

VELIKI PARK ALI TRG PRED LJUBLJANSKIM GLAVNIM KOLODVOROM.

(K regulaciji Ljubljane.)

V resnici pa je treba, da nastane na prostoru, kjer je sedaj Masarykova cesta, velika enofna odprta ploskev. Masarykova cesta naj sploh izgine. Za cel ta prostor bi morali regulacijo izvesti takoj do konca in napraviti veliki park, ki bi bil lahko pred kolodvorom nezasajen trg. Veliki prostor bi dal sedanjemu in bodočemu ljubljanskemu arhitektu možnosti za najrazličnejše dekorativne probleme (postavitve zidanih obokov ali stebrišč proti Dunajski in Resljevi cesti, dekorativna jezercja), ki jih danes nikjer v Ljubljani ne more udeležiti. Treba bi bilo odrezati nekako v pravem kotu vse parcele na južni strani Masarykove ceste do Resljeve ceste. Razširili bi bilo treba usje Masarykove ceste tudi na Dunajski cesti proti železniški progi na kakih 70 do 80 m in bi naj eventualno tudi železniško progo preložili na Dunajski cesti za kakih 10 m proti severu, predvsem pa bi porabili za razširjenje usija Dunajske ceste prostor med Masarykovo cesto in železniško progo. Tako bi nastala pravokotna ploskev nad 20 tisoč m² pred kolodvorom. Če bi se sedanji kolodvor razširil — na premešitev glavnega kolodvora baje desetletja še ni misliti — bi prizidali sedanjemu kolodvoru krilo v zlomljeni črti proti zapadu. Železniško progo bi zakrili z visokim gostim drevjem na severni strani novega projekta, da bi nekako izginile železniške naprave iz mesta.

Zadnji trenutek je, da se ta regulacija izvrši. Kajti danes bi bilo treba podreli edino še mali Mikličev hotel, ker bi južna stranica projekta šla tik ob sev. stazi Vodnove hiše v Kolodvorski ulici, ob železniški hiši na Resljevi cesti ki bi sicer stala malo čez stranico, bi se dal napraviti že kak aranžma, da bi ta hiša ne motila, zlasti če bi napravili enak aranžma tudi pri bodoči stavbi na oglu Dunajske in Masarykove ceste.

S stvarjo ni odlašati niti trenutek. Danes bi bilo treba mestni občini odkupiti samo prazne parcele razen Mikličevega hotela, če bo pa južna stran Masarykove ceste v sedanji stavbi črti le samo deloma zazidana (projektirana je že za letošnje leto prva stavba), potem bi bil cel projekt že iz

finančnih vzrokov težko izvedljiv. Danes ne bi bilo treba občini žrtvovati niti odškodnine za prazne parcele, ki bi jih odkupovala občina kolikor bi jih rabila za to regulacijo, šele takrat, ko bi začeli zidati lastni parcel po novem načrtu. Potreben je le sklep občinskega sveta in potrdilo velikega župana, ker bi se fakična izvršitev regulacije izvršila lahko tudi stopnjema pozneje. Zaenkrat bi celo sedanjo začasno regulacijo Masarykove ceste lahko opustili, če ne bi kazalo drugega.

V Ljubljani so skoro celih zadnjih sto let odločevali glede zunanjosti in napredka mesta naravnost malomesni in filistejski nazori. Neumesna je trditev, da je predmetni projekt prevelik in predrag ali nepotreben. Če bi bili pred sto leti, ki so podirali stari Kapucinski samostan, v Ljubljani odločevali sami filistejci, bi Ljubljana ne imela »Zvezde« in bi bil ta prostor danes zazidan. Če bi pred dobrimi 200 leti ne bilo v Ljubljani res nekaj ljudi, katerih pogled in smisel je presegal mesni jarek, bi ne imela Ljubljana tistih resnično lepih zlasti cerkvenih spomenikov boročne dobe, ki edino dajo mestu značaj globoke umetniške kulture in ki še danes dajo Ljubljani poseben charme.

Veliki park oz. trg pred glavnim ljubljanskim Kolodvorom je potreben tudi za bodoči razvoj severnega dela Ljubljane. Poševna Masarykova cesta bi se morala nekako preurediti, če bi sedanji kolodvor postavili drugam; če bo pa južna stran že na pošev zazidana, je ne bo več mogoče preustroiti. Nove ceste za železniško progo pa vendar ne bodo mogle voditi v zlomljeni črti na Dunajsko cesto. Če bi izginila sedanja železniška proga, bi pa del sedanje proge na severni strani lahko zazidali.

Toda tudi dokler sedanji kolodvor ostane, je nujno potrebno skrbeti za dostojen vhod v mesto. V Pragi so pri Wilsonovem kolodvoru veliki »Sady Vrhlickeho«, da nekoliko izgine iz mestne slike neprijetni železniški promet, da se oddalji ropot in odstrani dim; Dunaj ima sredi mesta svoj »Stadtpark« in »Volksgarten«, Gradec velikanski »Stadtpark«. Kdor misli in želi, da ostane Ljubljana v sedanjih mejah, tistemu se bo zdel veliki park pred kolodvorom nepotreben. Je velika malodušnost med nami, je gospodarska mizerija, ves položaj slovenskega naroda je težak kot še ni bil, toda gotovo je, da vedno ne bodo trajale te razmere, da se bo izpremenila konstelacija v Evropi in ž njo tudi usoda Slovenstva. Ljubljana naj misli na bodočnost.

Sport.**TEKME ZA PREHODNI POKAL LNP.**

II. kolo jutri ob 14. na igriščih Ilirije in Primorja.

Drugo kolo tekem za prehodni pokal LNP-a prinese sledeča srečanja: na igrišču Primorja ob 15.30 Primorje : Slovan, na igrišču Ilirije ob 14. Hermes : Reka ter ob 15.30 Ilirija : Jadran. Predtekmo na igrišču Primorja igrača ob 14. rezervi Primorja in Hermesa. Drugo kolo prinese torej neprimerno zanimivejše tekme in boljši sport, kot so ga mogli nuditi mlajši klubi v I. kolu preteklo nedeljo. Zanimanje bo vladalo seveda v prvi vrsti za letošnji prvi nastop prvaka Ilirije ter pač tudi za start Primorja. Pričakuje se lahko v vseh treh tekmah odprjene in dobre igre. Tekmovanje za prehodni pokal LNP-a se približa z nedeljskimi tekmami že zelo odločilni fazi. Izgleda sicer, da se bosta v ljubljanskem okrožju srečala kot končna tekmeča zopet Ilirija in Primorje, v mariborskem pa Rapid in Maribor, vendar prinesejo izločilne tekme prav lahko kakšne spremembe.

Sporina predavanja LNP. LNP priredi v najbližjem času ciklus poljudnih propagandnih predavanj o sportu. Prvo predavanje se vrši v ponedeljek, 27. t. m. ob 20. uri v dvorani Kmetijske družbe na Turjaškem trgu šte. 3. Predava prof. dr. Ant. Bajc o sportu v splošnem in njegovih vrednotah. Predavanje je pristopno širšemu občinstvu, predvsem pa je namenjeno članstvu naših sportnih klubov.

BILANCA V ST. MORITZU.

Hitrostni tek na ledu: 500 m: 1. Evensen (Norveška) in Thunberg (Finska). 2. Farell (Amerika), Backmann (Finska), Larsen (Norveška), 3. Pedersen (Norveška). — 1500 m: 1. Thunberg (Finska), 2. Evensen (Norveška), 3. Ballangrund (Norveška). — 5000 m: 1. Ballangrund (Norveška), 2. Skuinnab (Finska), 3. Evensen (Norveška).

Umeteljno drsanje: dame: 1. Sonja Henie (Norveška), 2. Frici Burger (Avstrija), 3. miss Loughran (Amerika). — Gospodje: Gilles Grafstrsen (Svedska), 2. Böckel (Avstrija), 3. Van Zeebroeck (Belgija). — Pari: 1. mille Joly—mr. Brunet (Francija), 2. gdč. Scholz—g. Kaiser (Avstrija), 3. gdč. Brunet—g. Wrede (Avstrija).

Hockey na ledu: 1. Kanada, 2. Svedska, 3. Švica, 4. Anglija.

Smuški tek: tek na 50 km: 1. E. Hedlund (Svedska), 2. G. Johncon (Svedska), 3. An-

derson (Svedska). — 18 km: 1. Grötumsbraaten (Norveška), 2. Ole Hegge (Norveška), 3. R. Odegaard (Norveška). — Skoki: 1. Andersen (Norveška), 2. S. Rund (Norveška), 3. Purkert (Češkoslovaška). — Kombinirani tek: 1. J. Grötumsbraaten (Norveška), 2. Vinjarengen, 3. Snersrud (oba Norvežana).

Bobsleigh: 1. Amerika I., 2. Amerika II., 3. Nemčija II.

Smuški tek vojaških patruli: 1. Norveška, 2. Finska, 3. Švica, 4. Italija, 5. Nemčija, 6. Češkoslovaška.

ZAKAJ SE JE POTOPILA »MAFALDA«?

Italijanska preiskovalna komisija o vzrokih potopa »Mafalde« je končala svoje delo in »ugotovila« da je bil eden glavnih vzrokov številnih človeških žrtve v tem, ker niso bile na ladji tablice z navodili, kako se imajo potniki vesti v slučaju nesreče.

Razumemo prav dobro, da je morala komisija na vsak način oprati italijansko družbo in italijanske mornarje, da pa ni mogla najti bolj smešnega izgovora, ko da je nad tristo ljudi utonilo, ker ni bilo na ladji tablic, pa je rekordna neumnost.

Potniki, če potujete v Ameriko, vzemite s seboj tablice, s katero nogo morate stopiti v rešilni čoln in potem se ne boste potopili, pa magari, da bodo rešilni čolni neporabni, da posadka pleni in misli le na sebe, kakor se je zgodilo na »Mafaldi«.

Bolj od potopa samega bodo ostale v spominu tablice preiskovalne komisije.

Kratke vesti.

V Samoo je poslala britanska vlada dve križarki, ker je na otočju izbruhnilo veliko gibanje proti novo-zelandski upravi. Neza- dovoljnejši so ustanovili patriotsko stranko »Mans«, ki je organizirana po vzoru irskih sinfajnovcev. (Otočje Samoo upravlja po mandatu Zveze narodov Nova Zelandija.)

Velikanski političen proces se je pričel v Vilni proti 4 beloruskim poslancem in 80 članom delavske beloruske organizacije »Hromadka«, ki je imela po obtožbi veleizdajniške načrte. Zaslišanih bo več ko 400 prič. Proces bo trajal 3 mesece.

Ameriški pomorski gradbeni načrt je znižal mornariški odsek od 71 bojnih ladij na 15 križark in 1 ladijo za letala.

V Italiji je bilo rojstev lani 1.121.072, 1. 1926 pa 1.134.616. Zato pa je umrljivost znatno padla.

Razpis**ključavničarskih del in platnenih zastorov.**

Pokojninski zavod za nameščence v Ljubljani razpisuje oddajo ključavničarskih del in platnenih zastorov za okna za novogradnjo na Miklošičevi cesti.

Vsi potrebni podatki in podlage za proračune se dobe od pondeljka, dne 27. t. m. naprej od 8. do 12. ure predpoldne v Gledališka ulica šte. 8/IV.

Pravilno sestavljene in zapečatenе ponudbe se morajo vložiti najkasneje do sobote, dne 3. marca 1928 pri Pokojninskem zavodu.

V Ljubljani, dne 24. februarja 1928.

POKOJNINSKI ZAVOD ZA NAMEŠČENCE, LJUBLJANA.

VINOCET

tovarna vinskega kisa, d. z. o. z., Ljubljana

nudi

najfinejši in najokusnejši namizni kis iz vinskega kisa.

Zahtevajte ponudbo. — Telefon št. 2389.

Tehnično in higiensko najmoderneje urejena kisarna v Jugoslaviji.

Pisarna: Ljubljana, Dunajska cesta št. 12, II. nadst.

Od dobrih so najboljši**šivalni stroji in kolesa**

znamke

GRITZNER in ADLER

za dom, obrt in industrijo.

NOVOST! Šivalni stroj kot: Damska pisalna miza. — Samo pri

JOSIP PETELINC

LJUBLJANA

blizu Prešernovega spomenika ob vodi

Pouk v vezenju brezplačen.

15 letna garancija.

Tudi na obroke.

TVORNICA KEM. IN OT. BARV LAKOV FIRME ZA INŠTEK. DRUŽBA Z. O. Z. LJUBLJANA

ORIENT

LAKI TERPENTIN STROJNO ODE UMETNIŠKE BARVE PRAŠNO ODE

PRODAJALNA DUNAJSKA C. 14 LJUBLJANA

POLEGTRGOVINA SCHNEIDER ZVEROVŠER

PRVOVRSTNI MATERIAL-NIZKE CENE

SALDA-KONTE, STRACE, JOURNAL, ŠOLSKE ZVEZKE, MAPE, ODJE, MALNE KNJIZICE, RISALNE BLOKE ITD.

NUDI PO IZREDNO UGODNIH CENAH

KNJIGOVEZNICA

K. T. D.

V LJUBLJANI, KOPITARJEVA ULICA 6/II.

Širite »Narodni Dnevnik«.

Najvarneje in najugodnejše se nalaga denar pri pupilarnem zavodu, ki obstoji že 64 let

CELJSKA MESTNA HRANILNICA V CELJU, KREKOV TRG (v lastni palači pri kolodvoru)

Prihrankom rojakov v Ameriki, denarju nedolnih, ki ga vlagajo sodišča, ter naložbam cerkvenega in občinskega denarja, posveča posebno pažnjo.

Za hranilne vloge jamči poleg premoženja hranilnice

ŠE MESTO CELJE

z vsem premoženjem in vso davčno močjo.

Hranilnica daje posojila na zemljišča, po najnižji obrestni meri. Vse prošnje rešuje brezplačno.